

Et jævnt og muntert virksomt liv på jord

Grundtvigs sang har sat ord på mange menneskers forståelse af sig selv og fået dem til at føle sig hjemme i verden

I en tid som vores, der i den grad fokuserer på rekorder og stjernestunder, på det spektakulære og ekstreme, kan "Et jævnt og muntert, virksomt liv på jord" forekomme helt ude af sync. Når man tilmed kan læse, at sangen er et uddrag af Grundtvigs "Aabent Brev til mine Børn", må et nutidsmenneske nærmest slå syv kors for sig: Er det da ikke alt for uambitiøst og dovent at have "et jævnt og muntert, virksomt liv" som ideal? Og kan man virkelig være bekendt at være så beskeden på éns børns vegne, at man ønsker dem og "al sin æt" et sådant liv? "Jævnt" – det er jo bare gennemsnitligt, middelmådigt; "muntert" – skulle det være noget, når man kan grine hele tiden? og "virksomt" – er det ikke bare surt, surt som i surt slid?

Hvor er triumfen øverst på sejrskamlen henne i dette scenarium, hvor er spotlygten, applausen og fanfarerne, hvor er ønsket om berømmelse, om det så kun er de femten minutter, Andy Warhol mente, der er afsat til os? Det er, som om der slet ikke er taget højde for en fodbold- eller tennis-karriere, for en hurtig kunstnerløbebane, for ikke at tale om X factor og de store muligheder for hurtig gevinst, dette ville kunne medføre.

Et af de faste numre

I min barndom, i halvtredserne og tresserne, på en gård på Mors, var "Et jævnt og muntert, virksomt liv på jord" et af de faste numre ved familiefesterne, ved dåb og konfirmation, bryllup, sølvbryllup, ved høstgilderne. Højskolesangbogen lå omdelt, når man satte sig til bords, en af dem

havde lærredsslag, min mor havde syet og broderet med korssting, mens hun var på højskole; havde vi mange gæster, lånte vi nogle ekstra bøger i forsamlingshuset; selvom de fleste selvfølgelig kunne sange udenad, skulle der helst være en sangbog til cirka hver anden gæst, og efter forretten og forvirringen med sangnumrene på grund af de mange forskellige udgaver af sangbogen, der var i cirkulation, stemte vi i med den første af de typisk fem-seks sange, der blev sunget. Ved forårstide kunne det være "Velkommen, lærkelil", om sommeren "Danmark, nu blunder den lyse nat", ja, også dengang for så længe siden!, om efteråret "Nu falmer skoven", om vinteren "Det er hvidt herude"; men "Et jævnt og muntert, virksomt liv", den kunne bruges hele året og ved enhver lejlighed.

Maria og bondekonerne

Og det kunne den jo nok, fordi den så kraftfuldt, enkelt og anskueligt afspejlede den selvforståelse, der var blandt jyske bønder dengang. Det var en selvforståelse, der indeholdt en god portion selvfølelse; man havde hartkorn i ryggen, bønder var agtede samfundsborgere dengang, der var ingen, der råbte "miljøsvin" eller "dyrplager" efter én; man kendte sit værd, var jo godt klar over, at der var dem, der var bedre aflagt og højere på strå; men derfor kunne man jo godt være fælles om at gå "i ædle fædres spor", og derfor kunne der jo godt være "lige værdighed i borg og hytte". Og at der var højere værdier at stræbe efter end lige dem, man sådan kunne gå og tælle og måle på, ja, det havde man lært, da man var på højskole, nogle måneder, man kunne tære på i mange år; øjet var skabt ikke bare "himmelvendt", men "lysvågent for alt skønt og stort herved." Mennesket lever ikke af brød alene, vidste man, selvom mange bondekoner kunne have svært ved

at forstå, hvorfor det var Maria og ikke Martha, der så selvfølgelig kunne gøre sig fortjent til Jesu gunst, da han aflagde dem visit. Det stemte ikke helt overens med deres erfaringer fra det virkelige liv.

Lykke og lugning

Grundtvigs "Menneske først og kristen så"-opfattelse kommer klart og enkelt til udtryk både i denne sang og i en salme som "Har hånd du lagt på Herrens plov", som den har meget tilfælles med. Grublerier, ja, de fører ingen steder hen; lad hellere dem fare og lad sjælen hvile ved at bede et fadervor, mere indviklet behøver det ikke at være: Bønderne vidste godt, at det ikke nytter noget at sætte sig hen med foldede hænder og være gudhengivne og fromme og vente på, at sæden kommer i jorden og kørerne malker sig selv. Der skal arbejdes for føden. "Lykken svæver over urtegården", står der, ja tak, men enhver ved, at en urtegard kræver både pasning og omsorg; lykken indfinder sig ikke over en urtegard, hvor rækkerne ikke er lige, hvor der ikke er gødet og ordentlig luget og brændenælder og andet ugræs har fået mulighed for at gøre sig gældende.

Højskolemanden Ernst Trier fortæller, hvordan han blot et par uger før Grundtvig døde, besøgte den 88-årige digter for at gennemgå hans sangværk med ham. Han læste "Et jævnt og muntert, virksomt liv" højt for ham. Den var skrevet for årtier siden og sluttede dengang med fjerde linje i tredje vers: "Da jeg havde læst dette for ham, sagde han straks: 'Naar jeg nu gav Dem 4 Linjer til, blev det jo en Sang på 3 ottelinjede Vers.' – Atter maatte jeg læse de sidste 4 Linjer højt for ham; en lille Stund sad han og saa ud ad den aabne Havedør; aldrig glemmer jeg, hvilket yndigt Udtryk der var over hans Ansigt, og

hvilken dyb Bevægelse der var i Stemmen, da han saa sagde: Skriv videre." Og så fulgte de sidste fire linjer, som er med til at gøre sidste vers til en mageløs beken-delse til den naturens orden, vi alle kender og alle er underlagt: spire, blomster-flor, modenhed, frugt. Og vi yder alle vores bidrag, om så vores liv bliver langt eller kort. "Nu er det jo sådan," som min bedstefar sagde, når der igen var sket noget, han gerne havde set anderledes, men vidste, at det ikke stod i hans eller andre menneskers magt at ændre på.

Hjemme i verden

Der er mange, der har det svært med første linje i sangen; men som hele sangen viser: For Grundtvig stod ordet "jævnt" ikke for det middelmådige, kedelige, dødbideriske. For ham betød det ligefrem, naturlig, bramfri. Og det kan da godt være, at "Et jævnt og muntert, virksomt liv på jord" kan opfattes som antikveret; men den har sat ord på mange menneskers forståelse af sig selv og fået dem til at føle sig hjemme i verden; den har gjort kristendommen nærværende, den har kunnet modarbejde modløshed og anden ulykke. Det er en livsbekræftende og livslysten sang, på ingen måde en besyngelse af middelmådigheden eller en opfordring til passivitet. Det ville ikke gøre det mindste, om den igen ville blive læst og sunget og forstået som et korrektiv til vores tids optagethed af de hurtige succeser, af det højtråbende og outrerede.

Niels Brunse, Jens Blendstrup, Birthe Rønn Hornbech og flere andre har også skrevet i Dansk Kirketidende om en Grundtvig-salme eller sang med særlig betydning for dem. Artiklerne kan læses på www.grundtvig.dk